

ראש השנה

איסוף וארגון – אילת כ"ץ

למה צריך לחגוג את ראש השנה?

ברוב מדינות העולם יש ראש השנה אחד בתחילת השנה האזרחית החדשה.

ואצלנו.... 2

למה?

לְפִי הַכְּתוּב בַּמִּקּוּרוֹת, אַרְבַּעַה רָאשֵׁי שָׁנִים מְצִינִים אֶת תְּחִלַּת הַשָּׁנָה בְּתַחֲנוּמֵי שׁוֹנִים. הַבְּנֵת צִיר
הַשָּׁנָה תּוֹאֵם לְכָל תַּחֲנוּם הַכְּרָחִי, בַּעֲקָר לְמַצּוֹת הַתְּלוּיֹת בָּאָרֶץ, וְאֵלֹהֵי הָאָדָם:
”אַרְבַּעַה רָאשֵׁי שָׁנִים הֵם.

בְּאַחַד בְּנִיסָן – רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַלְכִּים וְלָרֶגְלִים.

בְּאַחַד בֶּאֱלּוּל – רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. (רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים : בְּאַחַד בְּתִשְׁרִי).

בְּאַחַד בְּתִשְׁרִי – רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַשָּׁנִים וְלַשְּׂמִטִּין וְלִיּוֹבְלוֹת, לְנִטְיָעָה וְלִירְקוֹת.

בְּאַחַד בְּשֶׁבֶט – רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן, כְּדַבְּרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים : בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּו’.”

ראש השנה החג העתיק ביותר בהיסטוריה

ראש השנה, שנחוג כבר בימי הבבלים, לפני כ-4,000 שנה, הוא **החג העתיק ביותר בהיסטוריה האנושית**. אנו רואים שכל התרבויות קוצבות לעצמן מועדים וזמנים שחוזרים על עצמם שוב ושוב בריתמוס קבוע.

פעם בשנה מאפסים את הלוח ומתחילים מהתחלה - טכנית וסימבולית.

ה"איפוס" בא לידי באופנים שונים, אבל בתרבויות רבות רואים בחג הזדמנות להתחלות חדשות במובן האישי, מחשבון נפש רוחני ועד החלטות מעשיות כמו: להפסיק לעשן להתחיל לשמור על אורח חיים בריא יותר.

החלטות כאלה היו מקובלות כבר אצל הבבלים, שהבטיחו לעצמם שבשנה החדשה יחזירו כלים חקלאיים ששאלו משכניהם ושכחו להחזיר.

ראש השנה נחשב ליום שבו ממליכים באי עולם את ה' עליהם. זהו אחד ההסברים לתרועה ולשמחה המאפיינים את החג, בהיותם תואמים את הנהוג בטקסי הכתרה שבהם קבלת המלך נעשית בלבוש חגיגי, בשמחה ובתרועת חצוצרות.

שמו של חודש תשרי בא מן השפה האכאדית ופרושו ראשית ההתחלה.

יום זה יום הדין הכללי לכל יצורי העולם, או כפי שכתוב בתפילת מוסף:
"היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים"

על פי התלמוד, שלושה ספרים נפתחים בראש השנה. ספריהם של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים נפתחים ונחתמים מייז - הראשונים לחיים והאחרונים למיתה. הבינוניים תלויים ועומדים במשך עשרת ימי תשובה עד יום הכיפורים. אם ישובו בתשובה - יתכפר להם. אם לאו - ייכתבו למיתה.

חיים ומוות

- אדם נידון בראש השנה וגזר דין שלו נחתם ביום הכפורים".
- אמרו חז"ל: "שלשה ספרים נפתחים בראש השנה, אחד של רשעים גמורים ואחד של צדיקים גמורים ואחד של בינוניים", ונחלקו הראשונים האם הדין בראש השנה הוא על ענייני העולם הזה, או ענייני העולם הבא?
- חשוב להבין שהמונחים "**חיים**" ו**לעומתו** "**מוות**" לא מתייחסים רק לחיים ומוות במובן הגשמי, אלא בעיקר לאיכות החיים שתהיה או לא תהיה לאדם באותה השנה.

מדוע צריך את ראש השנה!!!

- **בראש השנה עורכים בשמיים דין וחשבון שנתי.**
- **לא לו הישגים הגענו בשנה החולפת?**
- **דין וחשבון זה נערך בכמה מישורים:**
- **במישור הכללי, במישור הציבורי ובמישור הפרטי של כל יחיד וחברה. המסורת שלנו מציירת את הדברים בצורה מוחשית מאוד:**
- **"ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו"**
- **בשעה שאנו עוברים על פניו כצאן העובר אל מול הרועה שלו, ומתפללים ששמותינו ייכתבו על ידי האלוהים האוהב והמבין בספר החיים ולא בספר השני.**

מדוע צריך את ראש השנה!!!

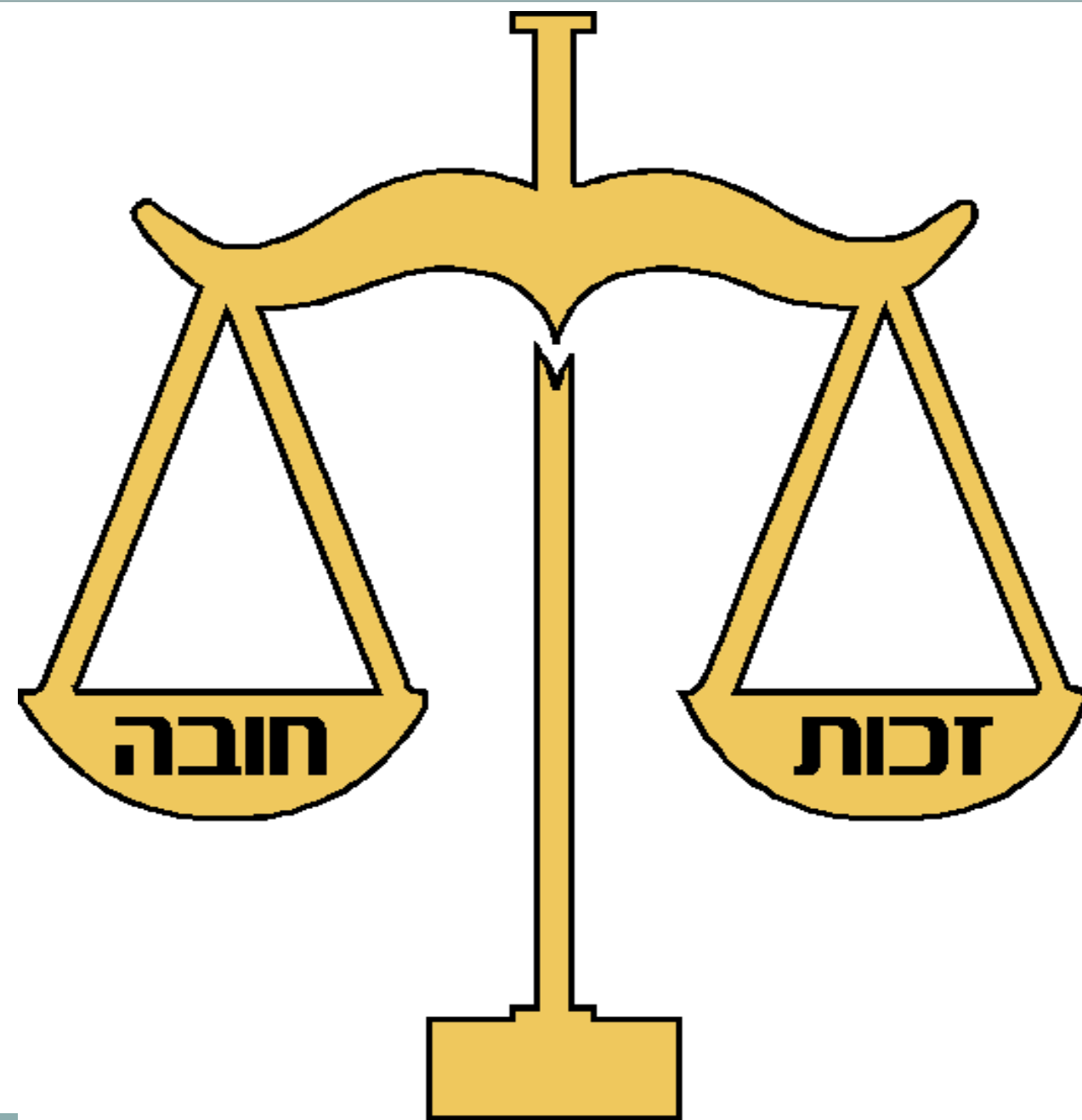

- על פי האמונה היהודית, יום א' בתשרי מציין את היום השישי בבריאה בו נברא האדם.
- ביום זה אנו שבים מבחינה רוחנית אל אותו יום קדום עם סגולותיו והיבטיו הרוחניים.
- בהתאם לכך, בראש השנה בכל שנה ושנה חוזרת ונשנית בריאת האדם.
- מידי ראש השנה אנחנו יכולים לכוון את הראש והלב ולהתחיל הכול מחדש.
- אנחנו ממש יכולים להיברא מבראשית.

מדוע צריך את ראש השנה ויום כיפור!!!

- ראש השנה ויום כיפור, הם **מתנות שמימיות**, בהן ניתנת לנו הזדמנות לחדש ולרענן את יחסינו עם הקב"ה ועם בני האדם הסובבים אותנו.
- ניתנת לנו האפשרות לבחון היכן אנחנו נמצאים, והיכן אנחנו רוצים להיות (בכל המובנים ואופני החיים)
- למחוק את העבר ולפתוח דף חלק.
- יחד עם זאת, "הדף" לא מתנקה באופן אוטומטי. התהליך צריך להתחיל בנו, בתחושת חרטה אמיתית וצער על חטאי העבר והחלטה רצינית שלא לחזור עליהם שוב.
- ההזדמנות ניתנת למי ששב ממעשיו ברצינות ובכנות, ולא למתחזה, שרק מדבר מן השפה החוצה.

סימני החג

דבש

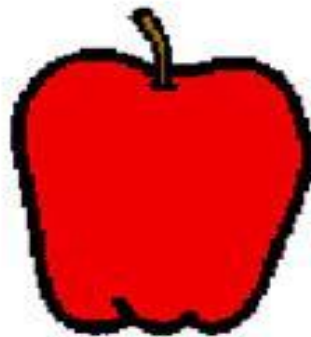
שופר

רימון

תפוח עץ

שנה טובה

דג

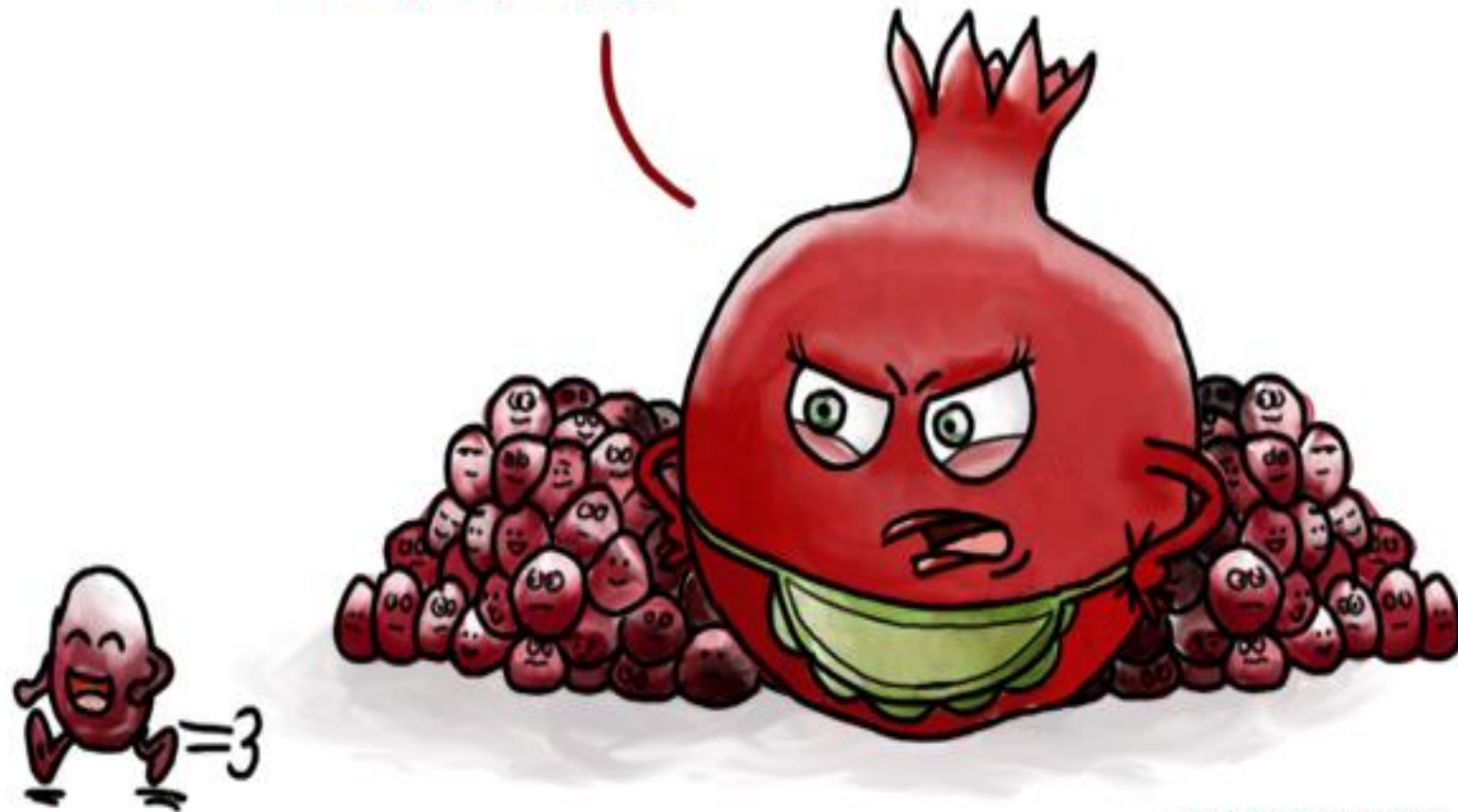

סימני החג

- **דבש-** נהוג לטבול בראש השנה תפוח או חלה בדבש (כמאכל מתוק), ולהוסיף ברכה "יהי רצון שתתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה".
- **חלות בצורות רבות-** נהוג בראש השנה לאכול חלות בצורות שונות המסמלות את השאיפות השונות והמשאלות לקראת השנה החדשה. למשל יש כאלו שאופים חלות בצורת סולם - "מי יעני ומי יעשיר, מי ישפל ומי ירום". כן, כתוב במדרש שה' עושה סולמות ברקיע ועל סולמות אלו "את זה מעלה ואת זה מוריד". כמו כן, נפוצות הצורת כתר וציפור.
- **דגים-** אכילת הדגים מקובלת עקב הסגולה שלהם לפרות ולהתרבות "וידגו לרוב בקרב הארץ". בנוסף נהוג לאכול ראש של דג (או גדי) כדי שנהיה ל"ראש ולא לזנב".
- **רימון-** לפי המסורת היהודית, ברימון ישנם 613 גרעינים כמניין תרי"ג המצוות. בארצות שלא היו רימונים בעבר היו נוהגים להביא מארצות רחוקות רק כדי שיוכלו לברך עליו.
- **ריבות-** בעדות המזרח נהוג לאכול ריבות של פירות רבים עקב מתיקותן וסגולתו של כל פרי בנפרד.

גרעין 613,
בא הנה מייד!

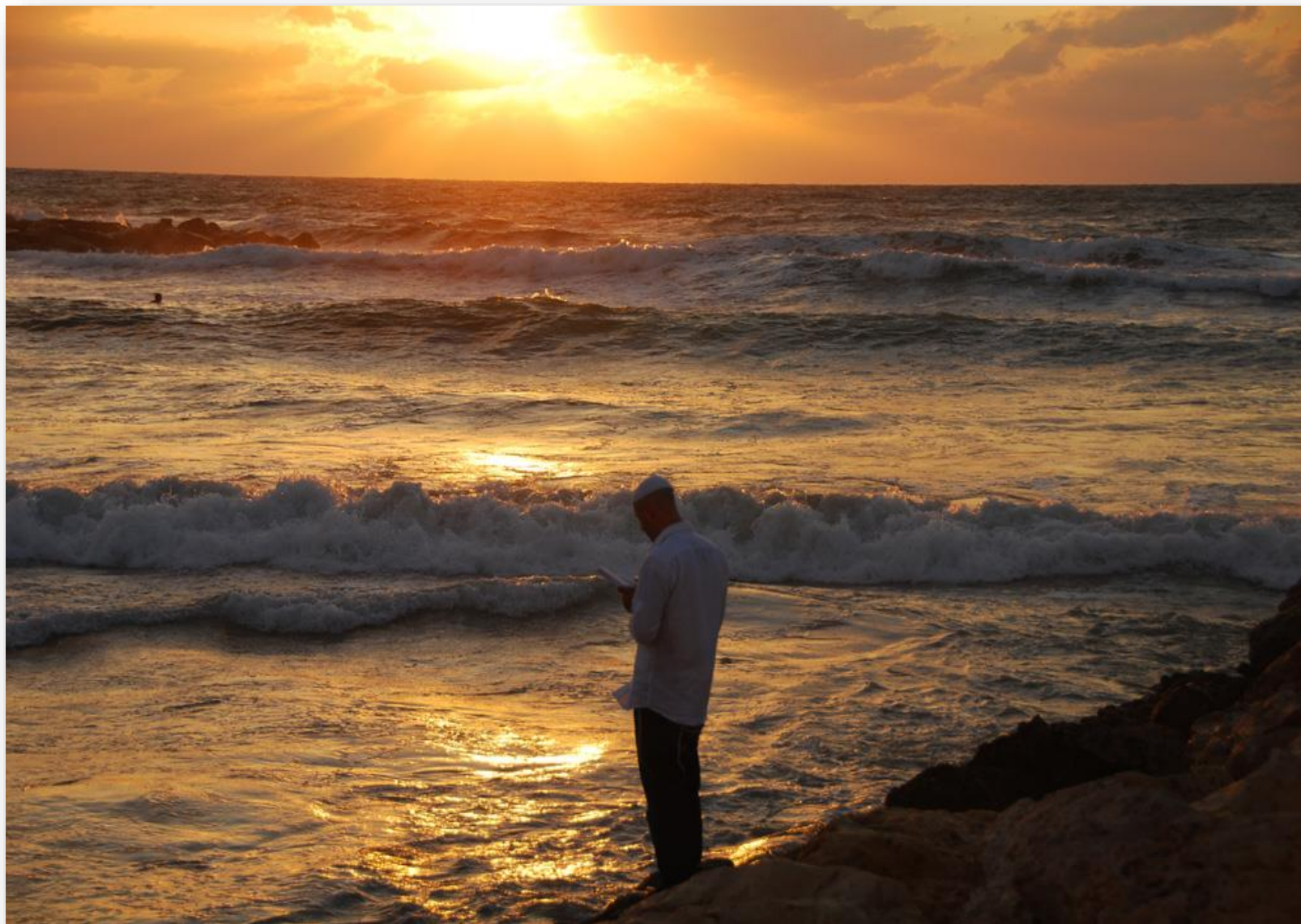
BASMAT.C@GMAIL.COM

סימני החג

- א] נוהגים לטבול את החלה בדבש ולא במלח- כבשאר ימות השנה. כדי להביע את משאלתנו- שתהיה לנו שנה טובה ומתוקה.
- ב] נוהגים לאחר ברכת: "המוציא" לאכול תפוח בדבש ולאחר ברכת: "בורא פרי העץ" אומרים: "יהי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה".
- ג] יש כאלה הנוהגים לאכול ראש של כבש, או ראש של דג ואומרים: "יהי רצון שנהיה לראש ולא לזנב".
- ד] וביום השני לחג נוהגים לאכול רימון, ואומרים: "יהי רצון שירבו זכויותינו כרימון".
- ה] ישנו מנהג לאכול גם גזר ולהגיד: "יהי רצון שה' יגזור עלינו גזירות טובות"
- ו] ישנו מנהג גם לאכול סלק ולבקש: "יהי רצון שיסתלקו אויבינו"

"ותשליך במצולות ים כל חטאתם"

סליחה

ברצוני להגיד לך מילה,
מילה קטנה אך עם משמעות גדולה.

סליחה, אם פגעתני.

סליחה, אם חטאתני.

סליחה, אם שיקרתי.

סליחה, על כל סבל שגרמתי.

סליחה, על כל חטאי כלפיד.

צום קל וגמר חתימה טובה.

אז פס:

סליחה אם פגעת...
אתם יודעים שלא התכוונתי.
אז זה בסדר, נכון?
בכל זאת... יום כיפור והכל...

אז שתהיה לכם
כתיבה וחתימה טובה!

יש מִי־שֶׁהוּ שֹׁלֵחַ

מִי־לִים: יֵרֵד בְּרַ כּוֹכְבָא לַחֵן: דִּידִי שַׁחַר

יש מִי־שֶׁהוּ שֹׁלֵחַ עַל כָּל הַטְּעוּיּוֹת
מִי־שֶׁהוּ כִּזֶּה שֹׁלֵחַ עוֹד הַזְדַּמְנוּיּוֹת
שְׂרׁוּאָה שֶׁלֹּא הַתְּכוּוֹנוֹ כִּכֶּה לְקַלְקֵל
שְׂאוּהֵב אֶת מִי שֶׁעוֹנֶה וְיֹתֵר אֶת זֶה שֶׁשׂוֹאֵל
יֵשׁ מִי שֶׁשׂוֹמֵר עַל הַיִּשְׁנִים
עַל הָאֲבוּדִים, עַל הַמְּשׁוֹנִים
יֵשׁ מִי שֶׁעוֹד רׁוֹאֶה אֶת קִצֵּה הַמִּנְהָרָה
שֹׁלֵחַ אֶת הַטּוֹב לְאֹהֲבֵי אֶת הָרַע

יֵשׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת הָאֵהָבָה
מַשְׁהוּ שְׂמֵרִים מִהַדְרֵךְ כּוֹוֹנֶה טוֹבָה
יֵשׁ מִי שֶׁמְכוּוֹן אֶת הַסְּפִינּוֹת לַחֹף
שְׂזוֹכֵר הַתְּחִלָּה שֶׁמְכִיר אֶת הַסּוּף

תקיעת שופר מדוע?

- התורה קוראת לראש השנה: **"יום תרועה"** על שם מצוות תקיעת השופר.
- לתקיעת שופר בראש השנה כמה טעמים:
- [א] כדי לעורר רחמי שמים על עם ישראל, כשם שה' ריחם על אברהם בעקדת יצחק אנחנו מבקשים רחמי שמים מבורא עולם.
- [ב] לפי הרמב"ם: יש בכוחו של השופר, בשל צליליו המיוחדים לעורר את הישנים והנרדמים- השרויים בשגרה ואינם חושבים על מהות חייהם- להתעורר להרהר במעשיו לתקן את דרכו .

משמעות השופר

- מה פירוש המילה שופר? שפרו מעשיכם, תקנו את מעשיכם.
- לשופר משמעויות רבות. בראש ובראשונה השופר קורה לנו להקשיב לקול הפנימי שבתוכנו ובכוחו ממש להרטיט את מיתרי הנפש. המילה "שופר" מרמזת על "השתפרות".
- השופר, שעשוי, כאמור, מהדבר הפשוט והטבעי ביותר – קרן של אייל, מלמד על חשיבותה של הענווה והצניעות. על פניו, יכלו היו לבחור בכלי נגינה מרשים הרבה יותר כצ'לו, כינור או סינתיסייזר חשמלי, אולם הבחירה בפשטות מכוונת אותנו לאותה תכונת הענווה עליה נאמר שהיא הפתח לכל התכונות הטובות האחרות.

אז מה ההבדל בין איל לאייל?

איל

אייל

**"למרות שאף אחד
לא יכול
לחזור אחורה
וליצור התחלה חדשה,
כולם יכולים
להתחיל מחדש
וליצור סוף חדש"
שיקו שביאר**

לא הכול טוב, אך הכול לטובה!!!

- "לא הכול טוב, אבל הכול לטובה"
- מדוע אנחנו מבקשים שנה "טובה" ו"מתוקה"? האם המלה "טובה" אינה כוללת כבר את המלה "מתוקה"? מאחר וכל מה שקורה לאדם הוא בעצם לטובה וגם דברים שנראים לכאורה "רעים", הם בעצם "טובים", אנחנו מבקשים שהשנה תהיה "טובה" אבל גם "מתוקה" – כלומר, שהשנה תהיה טובה ונעימה לנו.
- בניגוד לתפוח ההוא מגן העדן שהביא על האנושות טעם של חמיצות וכאב, התפוח שלנו מעורר בדיוק את ההיפך, וכך אנחנו עוזרים לתקן את החטא הקדמון ההוא. כמו כן אנחנו משתמשים דווקא בדבש משום שאנחנו צריכים לרדות אותו מהכוורת ולסנן בין העוקץ ושאר הפסולת לבין החלק הטעים והמתוק. כך גם בחיים, אסור לנו להסכים ולקבל כל דבר שנראה מתוק ומפתה. ליצר הרע יש אינסוף טריקים כיצד להתחפש לדבר הרצוי והנכון ביותר, אולם עלינו לעמול, לחשוף את השקר ולבחור רק במתיקות האמיתית.

שנה
טובה

תפזורת לראש השנה

ד	ג	ט	ח	ז	ו	ה	ד
ז	ע	ג	ח	ט	י	י	ע
מ	מ	נ	י	ד	מ	ש	ט
מ	ד	א	מ	ע	י	ב	ע
ר	א	ש	ה	ש	ג	ה	י
י	ע	ק	ט	ג	י	מ	ח
ש	ל	ק	י	ע	ב	ב	ח
ג	ש	ח	ע	ק	ש	י	ח
ע	ג	ט	ה	ד	ר	ה	ג
ע	ז	ר	י	ל	י	ה	ג

ראש השנה
תפוח
דבש
שופר
תשרי
שנה מתוקה
חתימה טוב
רימון

סימנים לראש השנה

משחק זיכרון

שתקרע רוע גזר דיננו ויקראו לפניך זכויותינו 	שנפרה ונרבה כדגים 	גזר 	תפוח בדבש
שנהיה לראש ולא לזנב 	שתתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה! 	רימון 	תמר
שיסתלקו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעותינו 	שתגזור עלינו גזירות טובות 	ראש כבש/דג 	דגים
שירבו זכויותינו 	שיתמו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעותינו 	קרא 	רנביא
שיכרתו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעותינו 	שירבו זכויותינו כרימון 	כרתי 	סלקא

מה המשמעות של
השם ראש השנה

A שנה ראשונה

B שנה חשובה

C תחילת שנה

D סוף השנה

סמלי וסמני החג

הסמלים והסימנים של החג מבטאים את הערכים של החג ואת האיחולים שלנו לשנה הבאה. איזו ברכה הייתם רוצים לאחל לעצמכם, למשפחה או לעולם כולו?

תפוח בדבש

שתתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה

רימון

שירבו זכויותנו כרימון
הרימון הוא גם אחד
משבעת המינים.

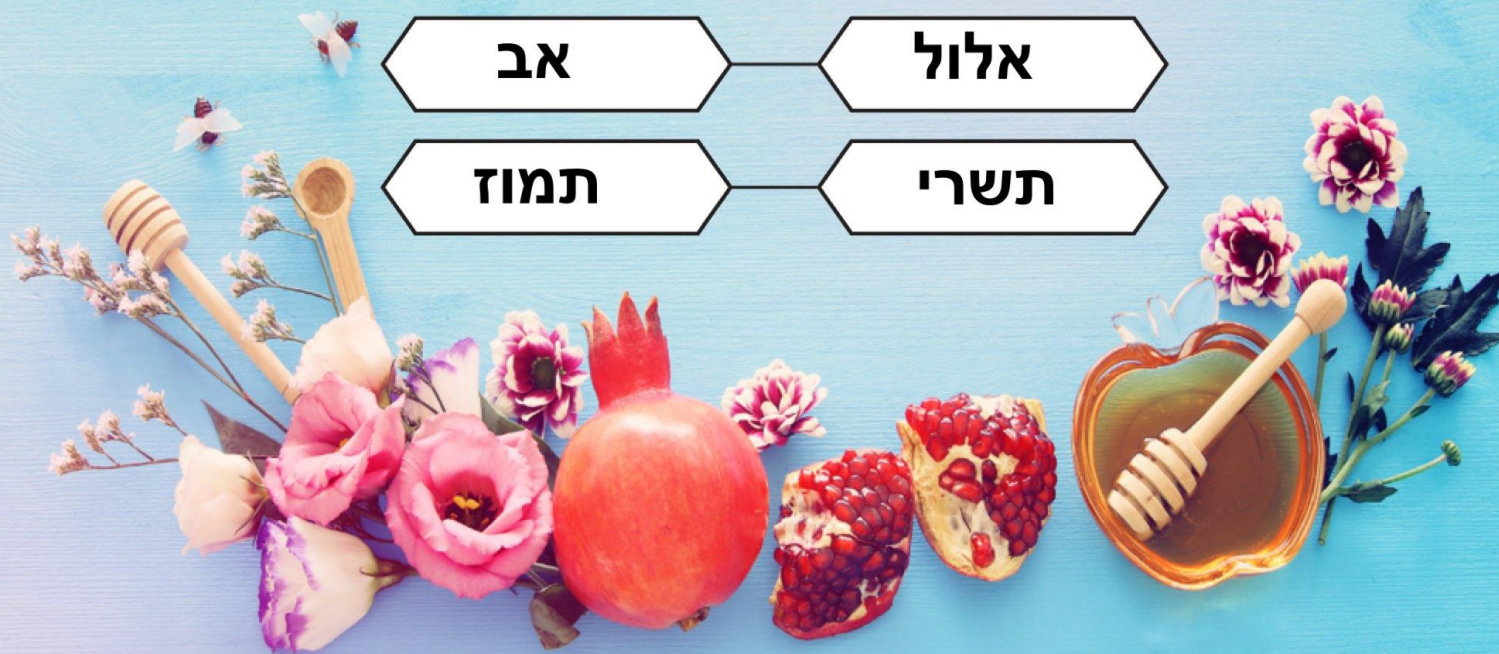
ראש השנה חל בחודש

אב

אלול

תמוז

תשרי

מה **אינו** מנהג בראש השנה?

צום

כרטיסי ברכה

תשליך

התרת נדרים

ביטויים עם המילה ראש

על ראש הגנב בוער הכובע -
אדם שנכשל בלשונו ומסגיר
עצמו על המעשה השלילי
שעשה. .

נכנס עם
הראש
בקיר

דמו
בראשו

טמן
ראשו
בחול

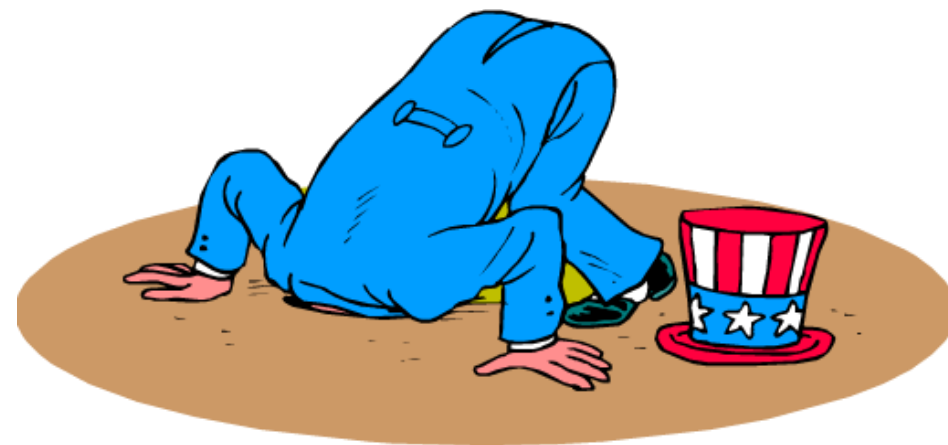
מתעלם מדברים
שקורים סביבו

התנהג בעקשנות,
התווכח לשווא

אדם אחראי
לתוצאות מעשיו

ביטויים עם המילה ראש

נכנס עם ראש בקיר

לקחת מנוחה ולהשתחרר מהכל	מתעלם מדברים שקורים סביבו	עשייה בשלמות	התנהג בעקשנות, התווכח לשווא	אדם המרגיש פטור מכל אחריות
טיפש, לא חכם	בעלי אותם דעות	ראש פתוח	נבון, מבין עניין	התאמץ להבין

ותן ברכה - ע"פ ברכת השנים בתפילת עמידה / נורית הירש

בָּרַךְ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת

אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת

וְתֵן אֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה

וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאָדָמָה

וְשַׂבְּעֵנוּ מִטוֹבָה

וּבָרַךְ שְׁנֵיתֵנוּ כְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת

וְשַׂבְּעֵנוּ מִטוֹבָה

וּבָרַךְ שְׁנֵיתֵנוּ כְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת

וְתֵן בְּרָכָה

וְתֵן בְּרָכָה

וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאָדָמָה

בשנה הבאה

אהוד מנור / נורית הירש

בשנה הבאה נשב על המרפסת

ונספר צפורים נודדות.

ילדים בחפשה ישחקו תופסת

בין הבית לבין השדות.

עוד תראה, עוד תראה

כמה טוב יהיה

בשנה, בשנה הבאה .

ענבים אדמים יבשילו עד הערב

ויגשו צוננים לשלחן.

ורוחות רדומים ישאו אל אם הדרך

עתונים ישנים וענן.

עוד תראה, עוד תראה

שנה הבאה נפרש כפות ידים

מול האור הנגר הלבן

אנפה לבנה תפרש באור כנפים

והשמש תזרח בתוכן.

עוד תראה, עוד תראה

ברכת שנה טובה

שתהיה לך שנה יפה ושמחה

שנה מלאה בשפע וברכה

שנה של שגשוג וקצירת הצלחה

שנה שבה יתגבר הכוח שבך.

שנה רגועה, של שלום ושלווה

שנה של בריאות, נחת, אהבה

שנה שכל דקה בה תהיה שווה

ובשתי מילים

שנה טובה !

שָׁנָה אַחֶרֶת / אַבִּיגַיִל מַגִּידָנָה גְרוֹס ©

כֵּן, זֶה תִּהְיֶה שָׁנָה אַחֶרֶת
מִשָּׁנָה לַעֲתִים וְאִף מֵאַתְּגֶרֶת
הִיא בַּעֲצָמָה עֲדִין מִבִּלְבֵּלֶת
סִקְרִינִית לְנִסּוֹת וּמַעֲט מִבִּהְלֵת

כֵּן, זֶה תִּהְיֶה שָׁנָה אַחֶרֶת
מִלֵּאֵת שְׁאֵלוֹת וְדִי מִהֲרֵרֶת
זֹוּם, קִפְסוּלוֹת וּלְמִידָה מִרְחוּק
הַעֲקָר לִזְכֹּר לַחֲיָךְ וּלְצַחֵק

כֵּן, זֶה תִּהְיֶה שָׁנָה אַחֶרֶת
רַבַּת פָּנִים וְלֹא מִסְדֶּרֶת
יֹאמֶר לִזְכוּתָהּ שֶׁהִיא אֲמִיצָה
נְחוּשָׁה לְמִצָּא בַּדֶּרֶךְ אֹר וּמוֹצָא

כֵּן, זֶה תִּהְיֶה שָׁנָה אַחֶרֶת
וְאֵל תִּגִּיעוּ אֵלֶיהָ בְּגִישָׁה קוֹדֶרֶת
הִיא תֹאפֵשֶׁר לְכַלְנֹו לְהַעֲזוּ וּלְגִלוֹת
לְפָרֹץ וּלְהִתְחַדֵּשׁ בַּעֲדֹד הַתְּחִלוֹת

יִהְיוּ שְׂבוּשִׁים, זֶה בְּרוּר בְּהִחְלֹט
נֶאֱלָץ לְהִתְקַדֵּם, לְזֶרֶם וּלְהֵאָט
הַמִּחָר יִחְלִיף צוּרָה, סִגְנוֹן וְצָבַע
נִלְמַד בְּחֶצֶר, בְּבֵית וּבִטְבַּע

כֵּן, זֶה תִּהְיֶה שָׁנָה אַחֶרֶת
מִגְבִּילָה לַעֲתִים וְגַם מִשְׁחַרְרֶת
תֵּנוּ לָהּ הַזְדַּמְנוֹת לְהַפְתִּיעַ לְטוֹבָה
הִיא צְרִיכָה מִכָּלְנֹו אֲמוֹן וְתִקְוָה

